

نگاهی به تحولات قفقاز جنوبی در یک هفته گذشته

در جمهوری آذربایجان که هفته گذشته با توجه به تعطیلی چند روزه بمناسبت روز نجات ملی این کشور سکوت نسبی در فضای سیاسی و رسانه ای حاکم بود

سرویس قفقاز/خبرگزاری آران
 خبرگزاری آران / سرویس قفقاز : در جمهوری آذربایجان که هفته گذشته با توجه به تعطیلی چند روزه بمناسبت روز نجات ملی این کشور سکوت نسبی در فضای سیاسی و رسانه ای حاکم بود، "الهام علی اف" رییس جمهوری، در سفری غیرمنتظره به روسیه در نشست سه جانبه با روسای جمهوری ارمنستان و روسیه در مورد مناقشه قره باغ شرکت کرد. سفر روز چهارشنبه رییس جمهوری آذربایجان به روسیه و شرکت وی در نشست سه جانبه با رییس جمهوری ارمنستان و روسیه قبل از اینکه در رسانه های باکو اعلام شود، از طریق رسانه های روسیه منتشر شد. این ملاقات که با میانجیگری "دیتمتری مدودیف" رییس جمهوری روسیه در "سنت پترزبورگ" انجام شد، ششمین دیدار از این نوع با وساطت روسیه بود که در تداوم دیگر دیدارهای رییسان جمهوری ارمنستان و آذربایجان در کشورهای مختلف اروپایی برای مذاکره در مورد مناقشه قره باغ انجام گرفت. در مورد این دیدار و دستاوردهای آن همانطوریکه از قبل از سفر هم در رسانه های آذربایجان خبری منتشر نشده بود، بعد از دیدار هم خبر زیادی درج نشد و تنها اخبار درج شده محدود به اظهارات خانم "ناتالیا تیماکووا" سخنگوی رییس جمهوری روسیه بود. وی به خبرنگاران گفته بود که روسای جمهوری ارمنستان و آذربایجان در این دیدار سه جانبه توافق کردند که به گفت و گوهای خود برای حل و فصل مساله قره باغ ادامه دهند. هفته گذشته به مناسبت سالروز به قدرت رسیدن "حیدر علی اف" رییس جمهوری فقید آذربایجان، در 15 ژوئن سال 1993 در جمهوری آذربایجان با عنوان روز نجات ملی و جشن، دو روز تعطیل رسمی بود که این تعطیلات در تداوم دو روز تعطیلی پایان هفته منجر به سکوت نسبی در فضای سیاسی و رسانه ای این کشور شده بود. در رخداد مذکور با به قدرت رسیدن حیدرعلی اف، به حاکمیت پر تنش "ابوالفضل ایلچی بیگ" رییس جمهوری قومگرا در جمهوری آذربایجان که در آن زمان به تازگی از شوروی اعلام استقلال کرده بود و به موازات درگیری های سیاسی داخلی، درگیر جنگ قره باغ هم بود، خاتمه داده شد. دیدار "رابرت سیمونز" نماینده ویژه دبیرکل سازمان پیمان اتلانتیک شمالی (ناتو) از باکو و ملاقات های وی با سه وزیر حوزه های نظامی و امنیتی جمهوری آذربایجان رخداد مهم عرصه سیاسی جمهوری آذربایجان در هفته گذشته بود.

وی در این سفر با وزیران دفاع، کشور و امنیت ملی جمهوری آذربایجان بطور جداگانه دیدارهایی داشت و در این دیدارها در مورد چشم انداز روابط آذربایجان و ناتو گفت و گو شد.

سیمونز، در پی این دیدارها در کنفرانسی با عنوان "چشم انداز همکاری های ناتو و آذربایجان" که موضوع آن بررسی عملکرد جمهوری آذربایجان در چگونگی اجرای تعهدات خود در قبال ناتو بود، شرکت کرد و در پایان هم اعلام شد که ناتو مرحله دوم اجرای برنامه موسوم به طرح مشارکت خصوصی "آی.پی.آی" را از سوی آذربایجان مثبت ارزیابی کرده است. "تیکلای اورکه" سفیر رومانی در باکو که مسوول هماهنگی امور ناتو در این کشور است، در پی برگزاری این کنفرانس روز گذشته به خبرنگاران گفت: روند اجرایی مرحله دوم طرح مشارکت خصوصی "آی.پی.آی" در جمهوری آذربایجان در این کنفرانس خوب ارزیابی شده و بر این مبنا مذاکرات مربوط به اجرای مرحله سوم این طرح در دستور مذاکرات میان ناتو و آذربایجان قرار دارد.

مرحله اول این طرح از سال 2005 تا 2008 با امضای قراردادی میان ناتو و جمهوری آذربایجان اجرا و در پی آن مرحله دوم طرح نیز از سال 2008 تا 2010 به اجرا گذاشته شد. جمهوری آذربایجان که از سال 1994 با عضویت در طرح موسوم به مشارکت برای صلح، با ناتو همکاری می کند و تاکنون در این چهارچوب نیروهایی را به کوزوو، عراق و افغانستان اعزام کرده و هنوز هم تعدادی نیرو در افغانستان دارد، در حال حاضر در چهارچوب طرح مشارکت خصوصی به همکاری با ناتو ادامه می دهد. این طرح مواردی از قبیل همکاری در بهبود نظارت دموکراتیک بر نیروهای مسلح، بودجه ها و طرح های نظامی، تجدید ساختار ارتش بر اساس استانداردهای ناتو و مواردی چون فراهم کردن زمینه همکاری نیروهای نظامی آذربایجان با ناتو و مدیریت بحران را شامل می شود و آذربایجان امیدوار است که با اجرای کامل آن زمینه عضویتش در ناتو فراهم شود. با این حال برخی از تحلیلگران غربی و کارشناسان ناتو اعلام کرده اند که هنوز جمهوری آذربایجان برای عضویت در ناتو راه زیادی دارد و باید به موازات تغییر در ساختار نیروهای مسلح در عرصه های سیاسی نیز به معیارهای مورد نظر ناتو دست یابد. برگزاری یک تمرین مشترک دریایی میان نیروهای مرزبانی جمهوری آذربایجان و روسیه از رخدادهای هفته گذشته منطقه بود که طی آن نیروهای دو طرف با بکارگیری شناورهای مختلف و تجهیزات هوا دریا، در مورد راه های مقابله با قاچاق کالا و انسان و مواد مخدر و نیز عملیات امداد و نجات در آب های دریای خزر به آزمایش دو روزه دست زدند. مجلس جمهوری آذربایجان هم در همین هفته لایحه ترمیم بودجه سالجاری را که هدف عمده آن افزایش بودجه نظامی آذربایجان بود، به تصویب رساند. بر اساس این مصوبه، بودجه نظامی آذربایجان در سال 2010 با حدود 30 درصد افزایش به حدود دو میلیارد دلار رسید. گفته می شود که یکی از اهداف آذربایجان در انجام این افزایش استفاده از اهرم های فشار بیشتر در مذاکرات مربوط به مناقشه قره باغ است که در امتداد تهدیدگونه های قبلی مقامات این کشور انجام می گیرد. پیشتر وزیر دفاع و برخی مقامات جمهوری آذربایجان با اشاره به عدم تحول مثبت در روند مذاکرات برای حل مناقشه قره باغ اعلام کرده بودند که در صورت امتناع ارمنستان از راه های صلح آمیز مبتنی بر مذاکره، آنها گزینه های نظامی را هم از نظر دور نخواهند داشت. در همین چهارچوب اخیرا تبلیغات آذربایجان در مورد توان بالقوه و بالفعل نظامی شان بیشتر شده و با تاکید بر تولید برخی سلاحها و مهمات جنگی در داخل، بعضا از توان اقتصادی برای مواجه شدن با شرایط جنگی هم سخن می گویند. وزارت امور خارجه و دفاع جمهوری آذربایجان هم در همین هفته با اشاره به برخی خبرهای منتشر شده در رسانه های ارمنی و روس در خصوص موافقت آذربایجان با استقرار نیروهای حافظ صلح روسی در منطقه قره باغ، این ادعاها را تکذیب و اعلام نمودند که تا زمان عدم موافقت رسمی ارمنستان با نسخه جدید اصول مادرید، بحث کردن در مورد اینگونه مسایل بیهوده است. نسخه جدید اصول مادرید که از طرف گروه مینسک به آذربایجان و ارمنستان اعلام شده است، مبتنی بر خروج نیروهای ارمنی از بخش هایی از اراضی قره باغ و استقرار نیروهای حافظ صلح در این بخش ها و در تداوم آن بررسی راه های ایجاد حکومت خودمختار در قره باغ است. در حالیکه آذربایجان از ماه ها قبل با این اصول موافقت کرده است، هنوز ارمنستان در مورد آن پاسخی نمی دهد. در عرصه سیاست داخلی جمهوری آذربایجان تلاش های برخی از احزاب مخالف برای برگزاری تظاهرات کوچک باز هم با ممانعت پلیس و دستگیری تعدادی از تظاهرات کنندگان مواجه شد. تظاهرات کوچک احزاب مخالف دولت آذربایجان در باکو با نزدیک شدن به موعد انتخابات پارلمانی که قرار است در آذر ماه برگزار شود، با هدف های تبلیغاتی رو به زیاد شدن است. این احزاب سعی دارند تظاهرات خود را در مناطق شلوغ مرکزی شهر باکو برگزار کنند، اما ارگان های ذیربط با عدم صدور مجوز به برگزاری تظاهرات در مناطق مرکزی، صدور مجوز را به برگزاری تجمعات در مناطق حاشیه ای موکول می کنند که این از سوی احزاب مخالف که عمدتا هواداران محدودی دارند و براین اساس هم در صدد برگزاری تظاهرات در مناطق شلوغ و مرکزی شهر هستند، پذیرفته نمی شود. در هفته های اخیر چندین مورد از اینگونه تظاهرات حدود 50 نفره در مرکز باکو انجام گرفته و هر بار با برخورد پلیس مواجه شده است. در پی صدور قطعنامه جدید شورای امنیت علیه ایران نیز در هفته گذشته یک

واکنش از طرف مقام ارشد حزب حاکم آذربایجان بیان شد و "علی احمد اف" دبیر اجرایی حزب آذربایجان نوین گفت: جمهوری آذربایجان به عنوان یک کشور طرفدار صلح خواستار حل همه مشکلات و مناقشه ها از راه مذاکره بوده و اقدامات منجر به افزایش تنشج را نمی پذیرد. وی افزود: حل مسایل مربوط به برنامه هسته ای ایران از راه های غیرمسالمت آمیز از نظر جامعه جهانی هم پذیرفته نیست و جمهوری آذربایجان هم در همین چهارچوب رویکردهای غیرمسالمت آمیز را نمی پذیرد و امیدوار است که مسایل مربوط به برنامه هسته ای ایران بر اساس تفکرات سالم حل شود. در گرجستان دیگر کشور منطقه قفقاز جنوبی در طی هفته گذشته با فروکش کردن تب و تاب انتخابات دو هفته قبل شهرداری ها که به پیروزی حزب حاکم در اغلب حوزه ها از جمله تفلیس انجامید، احزاب مخالف با قبول نتیجه انتخابات زمینه را برای گشایش شوراهای منتخب فراهم کردند و در همین چهارچوب شورای جدید شهرداری تفلیس کار خود را آغاز کرد.

بحث مربوط به کم توجهی آمریکا به دولت غربگرای تفلیس و بیم ناشی از اینکه آمریکا احتمالاً در بحث مربوط به همراهی روسیه در صدور قطعنامه علیه ایران، روی مساله حمایت از گرجستان با روس ها معامله کرده و اینک آنها را در مقابل دشمن قدرشان تنها گذاشته است، در رسانه های این کشور بازتاب داشت. به موازات این بحث ها نزدیکی گرجستان و ایران و توسعه روابط دو کشور نیز در رسانه های گرجستان همچنان با بازتاب زیاد همراه است. در این بین وزیر امور خارجه ارمنستان دیگر کشور منطقه قفقاز جنوبی که با آذربایجان در شرایط جنگی قرار دارد، هفته گذشته به گرجستان رفت و ضمن دیدار با همتای گرجی خود با رییس جمهوری آن کشور هم گفت وگو کرد که هدف این گفت وگوها افزایش همکاری و توسعه مناسبات اعلام شده است. برای ارمنستان که جهت ارتباط با حامی اصلی خود یعنی روسیه، تنها راه زمینی ممکن در شرایط مسدود بودن راه های ارتباطی با آذربایجان، از طریق گرجستان میسر است، روابط با گرجستان از اهمیت فراوانی برخوردار می باشد. گرجستان در عین حال با هر دو کشور دیگر قفقاز جنوبی یعنی آذربایجان و ارمنستان روابط حسنه دارد.

در همین هفته "توماس پل دی آگوستینو" مدیر اداره ملی امنیت هسته ای آمریکا هم به تفلیس رفت و در دیدار با "وانو مراباشویلی" وزیر کشور و برخی مقامات گرجی در مورد راه های همکاری در مبارزه با آنچه که قاچاق مواد هسته ای عنوان می شود، گفت وگو و از برخی امکانات بازرسی که در چهارچوب برنامه ایمنی هسته ای دو کشور در برخی مناطق گرجستان نصب می شود، بازدید کرد.

اداره امنیت ملی هسته ای آمریکا و پلیس مرزبانی گرجستان در سال 2006 توافقنامه همکاری در زمینه ایمنی هسته ای تحت عنوان "خط دوم دفاعی" امضا کرده اند که هدف آن همکاری در مقابله با انتقال مواد هسته ای از طریق کشورهای شوروی سابق است. "میخائیل ساکاشویلی" رییس جمهوری غربگرای گرجستان پیشتر روسیه را به مشارکت در انتقال یک محموله مواد هسته ای متهم کرده بود که این اظهارات از سوی روسیه تکذیب و اصل آن هم بی اساس توصیف شد.

در پی دیدار مذاکرات انجام شده میان گرجستان و اتحادیه اروپا روز گذشته قرارداد تسهیل در صدور روادید کشورهای عضو اتحادیه اروپا به اتباع گرجستان نیز امضا شد. در جمهوری آذربایجان روند تحولات در بازار ارز این کشور در هفته گذشته با افزایش نسبی نرخ یورو در مقابل "منات" پول ملی این کشور همراه بود. در حالیکه در یک ماهه اخیر نرخ یورو در قبال منات با سرعت کاهش یافته و بیش از 20 درصد از ارزش آن کم شده بود، از اوایل هفته گذشته با توقف روند این کاهش نرخ یورو با افزایش همراه شده و در آخر هفته از حدود 93 صدم منات به 98 صدم منات رسید.

در این مدت دلار نرخ تقریباً ثابتی در برابر پول ملی آذربایجان داشت و ارزش آن حدود 80 صدم منات بود. پایان پیام.